

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputatio || excellentium. D. doctoru[m] Iohannis Eccij &
|| Andre[a]e Carolostadij q[uae] cepta est Lipsi[a]e ||
XXVII. Iunij. An. M.D.XIX.**

**Eck, Johannes
Karlstadt, Andreas**

[Erfurt], 1519

VD16 E 320

Hora s[e]c[und]a continua: disputatio p[er] eundem. d. Martinu[m] qui
dixit se declaraturum recte et candide de scripturis sentire.

urn:nbn:de:hbz:466:1-32477

Hora sc̄da continua: disputatio p̄ eundem. d. Martinū
qui dixit se declaraturum recte et candidē
de scripturis sentire.

¶ Et quia mea sententia nō satis intellecta videtur egre: d. doctori quantum
possum aptius me expono. q̄ scripture z sancti patres antiqui in suis sententijs
respicunt futurā vitam. qua vel saluant vel dānantur anime. nihil de purgato-
rio interm cogitantes. ideo multe ille auctoritates que abnegant statū
merendi post hanc vitam. non p̄tinent ad purgatorij. q̄d si adhuc non intelli-
gitur. fingat purgatorij nullū esse. sicut non fuit eius cogitatio in mentibus
eorum. tunc adhuc stabunt z vere erunt omnes auctoritates inducte. q̄ ante
mortem est vita merendi. Deinde non sic de meritis loquor animarū in purga-
to. q̄ aliquid opentur. sed q̄ recipiant gratiā ampliorē. cum apud omnes constet
culpam nō remitti. etiam venalem sine augmento gratie. z in purgatorio cul-
pas remitti scribat d. Grego: in dialogo: 4. Et recitat dist: 25. c. qualis.
Sic tamē hoc assero: vt p̄ opinione habeam. immo vt fatear p̄ ignorantia.
Soli deo credo cognitū esse statum ania z in purgatorio.

¶ Ad terciā principale de scientia salutis earū. vbi induxit primo Apocalyp:
quintum cap: q̄ nemo inuentus est nec in celo nec in terra nec subtus terram
qui dignus esset ap̄re lib̄ū. volens p̄ subtus terrā intelligere purgatorij. vt in
quo et alij s. viri fuerunt. sicut Basilius z Severinus. Dico q̄ hec glossa
auctoritatē nō habet. ideo eadē facilitate cotemnit qua probat. Fateor quidē
sanctos in purgatorio fuisse. immo nullū in purgatorio esse nisi sanctū. Postea
ergo contentiosus dicere subtus terram esse idem q̄ infernus. vel quodlibet
aliud. vt q̄d nec demones. nec hoies. nec angeli possint ap̄re lib̄um. sicut dicit
trina rex machina colere deum. Et apud ap̄l̄m tam celestia q̄ terrestria q̄ in
ferna genu flectere. Siquidē et demones p̄remiscunt. immo vt in eodem libro
modus est. Subtus terrā. sc̄at etiā mortuus. vt dicit in alio capitulo. Terra
dedit mortuos suos z infernus dedit mo: suos. Qd̄ autē sequenter induct̄ oes
cantabant in celo z in terra et subtus terram. desperantes autem non cantare
posse. Respondeo nō dixi anias desperare vnq̄. sed q̄ vna eccl̄ie sententia eadē
dem est pena inferorū et purgatorij. dixi eas similes esse desperatis. quō legi-
tur z in hac vita quidā tentati fuisse desperatiōe vt in psalterio in multis locis
Ne auertas faciem tuā a me. z assimulabor descendentijs in lacum. Deinde
cantare d̄no non semp̄ est letari et gaudere. imo canticū nonū. est canticū cruci-
cis. hoc est laudare z portare deū in medijs tribulationib: atq̄ adeo in morte.
Quod tertio adduxit can: misse vbi p̄ defunctis orantes dicimus. Dormit
in somno pacis et quiescūt in Christo. Non videt vt dicit quō possint dici dormi-
re in somno pacis si sint in tali turbatiōe. tremore et inquietudie maria sc̄o
interpretans hanc quietem pacis. dicit q̄ expectāt secure terminū sue purga-
tionis. N̄ideo non satisfact̄ michi hec glossa. et idem p̄ idem pbatur. nā esse
eos inquietos pbat id q̄d sequit̄ in canone. Ipsis d̄ne z offib: in Christo quies-
centib: locum refrigerij lucis et pacis indulge. et illud q̄d omnes oramus.
Requie eternam dona eis d̄ne. Item dona eis pacem q̄d non potest intelligi
dona eis expectare secure terminū sue purgationis q̄d d. d. interpretatus est
esse pacem. Rectius ḡ meo iudicio requiescunt in pace quo ad corpus. Do-
nare est in sacris literis in pace. significat quiescere in sepulchro. z sic patet. q̄d
egre: d. d. non pbavit scientiam salutis eorū. immo quodāmodo tollit penam
purgatorij dum eis tribuit pacem.

¶ Eccl̄us.

¶ Quia nobis p̄stitutū est arctum temp̄ hanc materiā hodie finendi. vt pro
qualitate materie solutiones nibli refutare non possim. z alia puncta purga-

torij attingere paucula quedā afferā . vt facile agnoscat vtriusque reueren: patrē
materie nostre medullā z dimeritula que iussit. Unde primo cum August: in
ducessem Dñe meritū hic compar. et q nemo speret qd hic neglexit cum obles
rit apud deum pmereri. similiter et Hierony: dicit se vtrūq; concedere. sed que
tunc est ista obstinatio. si Augustinū concedit Dñe meritum hic compar. vt
dicat gratiā in anab: etiam in purgatorio augeri neq; valet in pñtia collyriū
suum ad omnes auctoritates. quas dicit non loqui de purgatorio. Nam beat⁹
August: illud idem dixit cum de animab: in purga: tractaret z in Enchir: in
libro de cura p mortuis agenda c. i. Nam post mortem non possumus agere
qd pdest. sed recipere qd egimus. In hanc em incidit August: difficultatē.
quō suffragia mortuis pdesse possunt. qz nihil merent. recurrit ad hoc vt in
vita meruerint qd eis post mortem pdesset. quare frustra nitebat me instruere
de sensu suo. quē satis bene accept. nec pua iuncula sua quidē momenti habz
apud Christianū. qz ventalia nō remittant sine augmento grē. probet hoc Be:
pater. nulla auctoritate hoc est fulctum. imo est falsum. cum pctm ventale dei
offensam non faciat ex dei misericordia. non opus est noua gratia in eius deles
tione. sed sufficit q aliquis pro eo satis patiat. Qd vero secūdo loco excusat se
de errore. qz nō video vnā literam adductā p dñm patrē p sua noua doctrina.
ideo merito debet reputari suspecta. cum recentiorū theologorū sententia tot
sacre scrip: z sanctorū patrū nitat auctoritatib: nec hoc excusat q aliquib: im:
ponit facere opiniones Thome. vel Scoti sicut articulos fidei. de quo nihil
non constat. Ego non Thomā vel Scotū sed clariss: ecclesie lumina. cū sacra
scriptura adduxi. viderit ipse quos Theologos incuset. Tertio ad August:
dicit de libris Machabeo: fortiorē opponendo beatū Hiero: At Hiero: nullibi
negat libros Machabeo: apud ecclesiam esse de canone biblie. quin in prolo:
go hoc pñter asserit. fuisse annotatū inter diuinoꝝ voluminū historias. quare
opusculis sanctorū pñm in can: Romana. 15. dist: non debuit equiparari. cum
vero ei opposuissem de concilio Floren: respondet conciliū nō posse facere ali:
quid esse de scriptura qd non sit. hoc quidē verū. sed quid hoc est consiliū tam
laudabile tanta temeritate p̄taminare. vt hoc absurdum decernat. Cum vero
doctiss: fuerint in eo concilio vtrū malo credere concilio. q a spū sancto regitur
quā dño Luthero. non q consiliū faciat aliquid de scriptura qd non sit. sed q
credā consiliū melius habere sensum z intelligentiā scripturarū decernēdo hoc
esse de scriptura qd in scriptura regitur. Enanida est sua excusatio posse repti
sem p expositionē. Ita q textus allegatus non valeat in p̄tentione cōtra p̄tina:
ces. nam illud esset oim hereticorū latibulū. qui sem p aliquē expositionis fucū
posset afferre. quib: p̄tenderent catholicas veritates in scriptura sacra nō esse
expresse. Ita hodie adhuc perfidi Arrū duraret heresis q homouisia ex sacris
litteris tam expresse p̄bati non posset. quin in p̄tentione p̄tina: quicūq; fucō
non euaderet. Similiter bene nouimus ecclesiā non posse facere Euangeliā.
tamen ecclesia facit vt relictis Nicodemis: Bartolo: Thome z alioꝝ Euanges
lij quattuor: duntaxat indubitātā fidem adhibeamus. in quo ecclesie iudicio
standū est in Euangelioꝝ acceptatiōe. Ita z in sacrarū scripturarū intelligentia.
et expositione. Porro assumens auctoritates p me inductas ab initio voluit
p̄ter necessitatē hoc factū. qz ipse crederet purga: esse. non meminit q ex tot
auctoritatib⁹ terminū merendi in presenti vita statuentib⁹ voluit se euoluere.
qz purgatorij ex sacris litteris non p̄baretur. qd dictū ne Picardi et alij schis
matici pro se arriperent. qui non sciunt purga: esse. sicut d. pater. merito fuerat
a me confutandū. dimissis aliquib: duos salte cōspiciamus locos. Matthei. 5.
Voluit p carcerem intelligi purgatorij. qz et August: qd minime me latebat
p carcerem infernū intelligit. Adde vltra dñm patrē Chrysost: intelligere p̄s
sentem vitam. sed rectiorē esse Ambrosij sententiā. vel saltem non p̄tendendā.

qui p carcerem purga: intelligit. verba Christi hoc indicant debere illum sola
vere vsq ad nouissimū dōdrantē. sed in inferno nulla est solutio. sicut nulla est
redemptio. Nec fucus additus ad Ambrosij expositionē refellere potest. qm
carcerē tradendus peccauerit mortaliter Quoniam et ppter peccata venialia et
ppter peccata mortalia tñ contrita. in purgatorio puniunt qd ex Zababna
accipim⁹ dum inquit. Sancta et salubris est ergo cogitatio p defunctis exi
ut a peccatis soluant. hi em qui occisi fuerant et pro quib: Judas Zababna
oblatus fecit. peccauerat mortaliter ppter spolia idolozū qñs creda n̄ peni
tuisse in ipsa sede. Intra glossam oidi: ibidem. et illud psal: Cū occideret eos
quererāt eum. ¶ Quarto dum apertissimū Pauli apostoli locum prima ad
Corin: adduxissem quē August: Ambro: Hiero: Grego: Bernba: Iustonia
enim glossa odina: intelligūt de igne purgatoij fatetur reuerend⁹ pater se gerit
manū sensum huius loci non habere. ideo cōtemptris tot patrib⁹ nouā atru
sententiā. apostolū loqui de igne conflagratiōis. q: apostolus meminert dicit
dñi. et q vntus cuiusq op⁹ ignis probabit. Ego qui semp auctus anti quos
maxime sanctis credi debere. sanctorū patrū excolulo: sententiā. et nouam illā
glossam. et verba dñi Zuttbert non accipio. nisi pber sacre scrip: auctoritate.
Nec suauit ea que ponderat in presentia. que et sancti patres bene legerant.
Quāuis em peculiariter dies iudicij extremi dies dñi dicatur. vt Bernba: quocq
meminit. tñ in casuqz homis morte cum iudiciū sit dies dñi dicit potest. nec
tam exactā et captiosam accipiat distributionē vt sopbiste facere solent in vo
cula vnt⁹ cuiusqz. Sed de his accipiat qui stipulā lignum et fenem supedificau
rūt. sicut ⁊ August: complcat distributionē Johannis primo. Illiar omē
hominē vent: in hunc mun: Unde inuicta est apostolica sententiā eos qui sup
fundamentū edificant lignum. fenū. stipulā saluos fieri. sed p ignem purgato
onis. vt sic nullū malum maneat impunitū. Ad illud Ecclesiastes de casu ligni
respōdet. Si loquat de purga: sic pbat perpetuo anīmā maneret in purgato
Dico optime sensisse glossam p lignum intelligi hoimē. hinc et Ezechielis. si
rōnalem creaturā fecit. Offic lignum paradisi ⁊. et p casum mori. Nec tamē
sequi ideo ppetuo remanere in purgatorio. sed vt egregie exponit beatus Zid
per Austrū bonum. per Aquilonē malū et damnationē scire. quare sapiens
non loca illa intellexit. sed statum q in casu vel est bonus. et ita pscuerabit sine
augmento gratie ob peccatorū deletionem. si est malus pdurabit malignus.
De mansione apud Johannē dixit statim post mortem certam anie deputatā
mansione. quō q erit certa si fiat accessio maioris gratie. Nam tunc necessatio
accedet altio: mansio. consecratiū quocqz esset eū qui ad purgatoij descendit
cum plurib⁹ venialib⁹ melius habere q descendētē cum paucis. vt mortuū
cum nullis. q: maior fieret ei gratie accessio ad plurtum venialiu deletionem.
Adde q mortuū et damnabile esset orare p mortuis. et plus pdeser eis si in pes
nis purga: pdurarent ppter maioris gratie accessionē. sicuti alicubi scripsit re
nerend⁹ pater. Anīmā alienis suffragijs liberatam minus beari q si per se in
purgatorio satis pateretur. Quod est non solum contra sacram scripturam.
Sancta q et salubris cogitatio ⁊. sed et contra obseruantā et pietatē totius
ecclesie quā mortuis impartiri debemus. vt b: August: pulcherrime lib: de cura
p mor: agenda et li: Enchir: explanat. ¶ Ad Damascē: poro respondit eū nō
loqui de purga: qm sic perpetuo durarent in purgato: ego sentio nec Damascē
cenū nec alias auctoritates sonare de purgatorio. qm alioquin mibi obessent.
et dño patri pdeserent. et cum de presenti loquant vtra in qua terminū ponant
merendi et demerendi non potest porrigi tempus merendi vltra terminū con
stitutū. scz mortē. quare non aliam accipio expositionē q anctor: ipse vult qui

de termino merendi in loco allegato loquitur. Ita et de alijs dicere possumus
neq[ue] simili oburgatione increpari possumus. sicut reuerend[us] p[ater] q[uo]d auctoritate
sancto[rum] patrum et sacre scripture cursum et merendi terminu[m] cum morte finiam[us].
ipse aut[em] nulla fulcitur sacre scripture auctoritate. et terminu[m] ponit et pro
gat contra Augustinu[m] et contra Hiero[nimu[m]: quauis sue sit modeste vt hanc dicat sens
tentia[m] suam. esse opinionem sed tunc no[n] debuit oppositu[m] vocare erro[re]m. De aucto
ritate Hiero[nimi] conatus est eam in me retorquere. nec Ro[ma] nec Job nec Danti
el stare pro quoq[ue] post morte[m]. quia ibi de extremo loquit[ur] iudicio. q[uo]d tamen ex
litera non conuincit. Non solum em[en] in extremo iudicio. sed statim etiam post
mortem vnusquisq[ue] onus suum portabit. Postremo ad aliam accedens pars
scilicet. Respondit ad illud Apocalyp[si]s q[uo]d p[er] subterra[m] intelligat[ur] infernus. At tunc
sequens de cantico stare nequit. q[uia] demones et damnati no[n] cantant. sed blas
phemant et euulsiunt. Quare p[er] Sub terra[m] necessario purgatoriu[m] et non inferos
intelligere potest. quauis non negem in sacra scriptu[r]a etiam demonu[m] fieri me[n]
tionem in inferis in apostolo celestia terrestria. sed hoc nihil ad Bombu[m]. Ap[osto]
l[us] portauit aut[em] glossam super illo verbo cantat. q[uo]d sit crucem portare et in tribus
lationib[us] deum laudare. qua[m] glossam vt a d[omi]no patre hoc loco fictam. ea facili
tate co[n]tempno. Inmo Johannes non patitur sic se exponi q[uo]d inquit cantabunt
in celo. in terra. modo in celo non portant crucem. nec in tribulationib[us] laudat
deum. q[uia] abstergit deus sic offem lacryma[m] ab oculis eoru[m] tam non est vllus
labor: et dolor: et. Q[uo]d si etiam daretur expositio sua et esset vera. sicut tamen
litere repugnat. adhuc hoc ippositum non rumpere[n]t. nam laudantes deum in
tribula: post morte[m] certissimu[m] haberent future beatitudinis signu[m]. cum dam
nant contra p[er]summato[rum] odio dei in p[er]petuam prorupunt creatoris blasphemiam.
Quare anime purgande de salute secure cantant et deum laudant terminum
purgationis expectantes. Cu[m] vero induxissim can: misse. quo eos dormire in
somno pacis asserit. non patitur illatione[m] meam. si in somno pacis. ergo sunt
secure de salute. et no[n] in horrore. tremore. pauore et quasi desperatione. Nonem
duplicem adduxi. Primo q[uo]d sequat[ur]. vt eis locum refrigerij lucis et pacis indul
geas. Secundo q[uo]d frequenter oramus Requie[m] eterna[m] dona eis d[omi]ne. et dona eis
pacem. Ideo aliam glossam dedit. q[uo]d dormiant somnu[m] pacis scz quo ad corp[us]
non contentor. nec obiectione nec noua sua glossa. que nullam habet appars
tiam. nullum quoq[ue] fundamentu[m]. Nam dicit can: memento eorum qui dor: et
infra. et omib[us] in Christo quiescentib[us]. Non dicit in sepulchro quiescen: Porro
quid refert ad animam corpus habere pacem. vel minus. siue a mari factetur
siue a feris lacere. queadmodu[m] d. August: testatur. Et quis hoim[um] pass[us] corp[us]
exanime et exangue dormire in pace? Unde distinctio[n]es in neotericis theologis
non libenter admittit. et tamen egregie hic de pace distinguit corpus et anime
Quare verior amplectanda est sententia. animas purgandas et dormire in pas
ce et quiescere in Christo. Unde quies illa et pax turbatione anime horrorem. et
quasi desperatione[m] excludit. cum inquietissime sunt anime que hac turbatione
mentis agitantur vt quasi desperent. Ad inducta vero non impendo respons
demus. Orare nos et obsecrare deum. vt det eis pacem. no[n] pacem qua[m] modo
habent securitatis. scz de salute. sed pacem eterna[m]. q[uia] pax est vt Bernbars
testatur et a culpa et a miseria. Det ergo Deus animabus in purgatorio pas
cem a penis. sicut contulit eis gratiam contra peccata. Quare adhuc vera et
inconcussa est veritas. animas in purgatorio non quasi desperare de salute.

¶ Martinus.

¶ Contra solutiones replicat egre: d. d. ex Augusti dicente Omne meritū hinc comparatur. atq; agente de purgatorio q post mortem solū recipiam? qd egerimus. Bideo breuissime ergo nō est purgatoriu. aut purgatoriu erit qd recipiat pro vita p̄terita. quare patet Augusti: non posse de purgatorio intelligi. nō est hoc egerunt in vita p̄terita vt purga: reciperent. quāq; et hec auctoritas mihi patrocinet q meritū quo merent̄ iuari hinc meruerūt. ego aut̄ fateor: intelligere me nō posse quō iuent̄ anie in purga: z liberent̄ absq; vilo munere gratie per solam ablationem penarū. intelligat qui potest.

¶ Deinde dicit hoc falsum esse ventalia non remittit sine augmento gratie. ¶ Quādo q̄ vult: d. d. q ventalia possunt remitti absq; augmento gratie non cōcedo donec prober. Immo est contra exp̄sum textū ad Ro: 7. Salarias. s. Vbi apostolus dicit. Venundat̄ sum sub peccato. quis liberabit me de morte corpis huius? r̄s̄ndet. Gratia dei p̄ Iesum Ch̄stū. Certū est aut̄ apostolū nō fuisse in peccatis mortalib: Cetera relinquo future disputatiōi inter egre: d. d. Andream z Johannē Ecclesiū. Et hoc erroneū est q ventalia p̄ctm̄ deum nō offerunt. cum displiceat deo omne inmundū. et reprobet eum qui minima soluerit. Matth. 5. nec pbant d. d. sufficere q satis patiantur.

¶ Sc̄do criminat q nec vnam literam p mea sententia induxerim. cum ipse p recentiorū sententia tot scripture z patrum induxerit auctoritates. Respondet. Eo magis mihi suspecta eius sententia. quo plures induxit. q; per capillos et obtorto collo adduxit. sicut in p̄cedentib: satis dixi. Qm̄ peccat qui dubitat in cogitationib: suis q̄ qui dubia sua verbis diuinis nititur statere.

¶ Dicit etiam nō constare sibi qui p articulis fidei op̄niones Thome vel aliorum statuerint q; ecclesie lumina cū scriptura adduxerit. monet q̄ vt videam quos appellam theologistas. dixi hodie z iterum dico. p̄mitto op̄niones esse op̄niones. neminiq; hoc vitio verto. sed trahere repugnantē scripturā in alium sensum pro p̄firmandis op̄nionib: et in hoc pertinaciter stare. hoc dico theologistarū esse officium.

¶ Ad aliud de canone libroꝝ vbi n̄r̄s̄ Hiero: et concilij Floren: auctoritate mauiit credere concilio qd a spū sancto regitur. q̄ mihi et gratias ago. p̄ hoc est sapit nunq; volui mihi credi. sed respondeo breuiter. conciliet ipse p̄imum Hiero: sibi qui in plogo galeato Machabeoꝝ libroꝝ z nōnullos alios mentis fesse inter apocrypha recenset qua auctoritate sit vt mihi liber Machabeoꝝ sit gratus z pbatus. sed cōtentiosus pateat ad repulsam. Satis hodie de p̄lo dixi. Immo vt ipse mer d. d. dicit. conciliū non errat. si aut̄ errat non est cōciliū et vt meo sensu loquar. credo conciliū et ecclesiam nunq; errare in his que sunt fidei. in ceteris non est necesse non errare.

¶ Qd̄ vero exclamat latibulū hoc esse hereticorū. qui hac fiducia quaslibet op̄positiones auctoritatū refutarent. vel reciperent. Bideo. quare hoc non sunt conquesti sancti Augusti: Hiero: alijq; victoriosissimi hereticorū triumphatores. sed donatis ambiguis locis studuerunt certis z apertis locis pugnare hoc faciam? z de animab: in purgatorio. Ad rem Ad auctoritatū solutiones dixi a me cōtemp̄tos esse Augustinū Ambro: Bern: Hiero: Grego: Irido: cū gl̄os ordi: hoc p̄ modestia immo molestia Ecciana dixit. nimis cupidus mouent̄ inuidie. Dixi hodie non esse cōtemp̄tos a me z iterū dico. q̄ aut̄ meam gl̄osiam non accipit. non curo prober aut̄ ipse z suam. cum textus sit clarus de die v̄si et igne in q̄ reuelabit dies d̄ni. qd̄ et si potest trahi ad purga: vt dixi. et sic sententiam d. doctoꝝ non reprobant Purgatoriu sc̄z esse. non tamē potest hac intelligentia op̄lari os contentiosum.

¶ Trem z illud Matthe. 5. de carcere non p̄temp̄si pro Ambro: s̄i sententia. qd̄ addit d. d. verba Ch̄sti iudicare: debere solui vsq; ad nouissimū quadragesimam

ideo de inferno intelligi non debere. Si deo hoc satis elucitur p̄ dñm Hiero: quō
aduersus Heluidiū hanc dictionē donec recte exponit. vt non cogatur scire
qđ Ambrosium d. d. hic ponit. nam et sic Mart. i. scribitur de Joseph. nec
cognouit eam donec peperit filium suū. 2 tñ non sequit. qđ post partum coga
uouerit eā. Ita hic nō sequit qđ sit exiturus post solutionē. sed soluet 2 nō eribit.
¶ Qđ aut cōfutant qđ non peccauerit mortaliter dissentiens aduersario. atq̄
qđ et mortalia non sint contrita et venialia purgant in purga: dico qđ hic text⁹
non loquit de contritis mortalib⁹ nam contritū mortale. iam nō est mortale
et penitens iam non est dissentiens aduersario suo. Ergo de dissentiente 2 sic p̄
manente loquit Chystrus. Transeo illud de casu ligni apud Ecclesiasten. vbi
Hiero: dicit intelligere p̄ Austrā statum bonum. 2 p̄ Aquilonē statū malum.
concedo vtrūq̄ et nihil ad purgatoriu.

¶ De mansione apud Iohannē certa vbi arguat in hūc modū. quō fiet certa
si fiat accessio gratie cui debeat altior mansio? potest idem argui de quolibet
fidelī post baptismū. cui est certa mansio ab eterno p̄destinata. Deinde in pur
gatorio existentes sic ordinati sunt. vt hoc modo ad certā mansionē veniant.
Illud etiam humanū argumentū nihil concludit qđ sequeret descendere cum
plurib⁹ peccatis melius habiturū esse qđ eum qui cū paucis. Et hec ratio bos
na est. timēdū est ne meretrix melior fiat qđ beata virgo. quasi nō sint differētes
gradus animarū in purga: cum ipse hodie sanctos velut p̄re ceteris p̄stantis
ores in purgatorio afferuerit. Deinde Syluestriū argumentū inducit. qđ pro
desertis si p̄durant in penis. nā sic 2 martyrib⁹ expedit vltq̄ in dtem iudicij
mori et pati quasi ignoret d. d. ad certam mensurā penas esse animab⁹: cōstitū
tas. nō ergo damnabile est orare pro mortuis. sicut nec damnabile fuit quod
apostolus p̄ se orauit et orari petijt. cum tamē cresceret virtus eius in infirmit
tate. Ita quilibet fidelis pro qualibet necessitate cuiuslibet fidelis debet orare
debet adiuuare. nō obstāte qđ ille p̄ necessitatē istā magis ac magis mereat. p̄ idē
volo solutū qđ contra obseruantā ecclesie 2 pietatem sit qđ dixi animā alienis
suffragiis liberatā min⁹ beati qđ si p̄ se satis patatur in purgatorio. hoc ves
lut corollariū sumpsit ex dictis meis vbi ego sensī animabus esse succurrendū
quantūlibet p̄fectus gen⁹ meriti esset iusticie diuine offis: 2 modis satisfacere.

¶ Damascenū transeo cum termino meriti 2 remitto ad p̄cedentia.
¶ Item iterum me carpit qđ nullo fulcit⁹ testimonio p̄terogo terminū meriti
ipse aut n̄ratur multis et neget. Si deo nullis n̄ratur 2 ipse nisi violenter intels
lectis. vt satis dictum est.

¶ Capere etiam me in verbis meis volens dicit me appellasse sententiā meā
opinionē. ergo male oppositū appellauerim errorē. dico sicut pius. Non so
lum opinionē sed 2 ignorantā appello meam sententiā. errorē appellauit non
p̄riam opinionē sed qđ opinionē p̄ veritate statuunt.

¶ Deinde auctoritatē de Roē Job 2 Daniel dicit non valere tñ pro extremo
iudicio nec possim hoc cōvincere ex litera. relinquo hoc iudicio melius sentien
tis. Cū textus manifeste habeat qđ pro hoīe ad tribunal qđ in morte fit rapto.
nec Job nec Dani: orient. qđ officio de iudicio extremo intelligit oportet. aut sal
tem non de purgatorio qđ p̄ mortuis in purgatorio orant Roē Job Daniel et

¶ Ad auctoritatē Apocalyp: recte dicit qđ demones in inferno. (ōs eccle
non laudent. sed blasphemant deum.

¶ Reliqua exclusus tpe doctor Martini vult signare in scheda et ostēdere dño
d. 2 dñs notarijs. obrulte aut sequenti loco infra scripta. ¶ Qđ demones in
inferno non laudent sed blasphemant deum scio. sed qđ ideo subtus terrā sig
nificet purgatoriu in quo cantent anime. non sequit. primū qđ sunt in tribula
tionib⁹ 2 penit. nec dum absterit de⁹ omnē lacrymā ab oculis eo: um. d. d. aut
negat cantare esse in tribulationib⁹ laudare deum. Ideo cōtra seipsum loquit

domi in d^o terra in purgatorio laude possit simul et penas in quib^{us} san^{cti} neg^o aut er ego q^o anime ideo cantent q^o habent certissimū signū beatitudinis hoc em̄ signū certissimū fuit pbandum. Deinde ego sub terram non dixi scire solum infernū, sed et alta quecūq^{ue} sub terra sunt, in quib^{us} om̄ib^{us} laus dei abin^{da} dar. Om̄ia em̄ sunt plena gloria: laude dei, qui laudabilis est in om̄ib^{us} opib^{us} suis, alioquin oportet d. d. d. tōrē non solū purgatiōi p^{er} sub^{ter}ram intell^{ig} gere, sed etiam al^{ia} quod quartū p^{er} sub^{ter}ram mare cum eodē Apocalypsis, s. em̄ sub^{ter}ram mare rectet et om̄ia que in eo sunt, rectius ergo creaturas omnes hoc quaternario intelligimus scatas. Hec que dñs Eccius imaginat.

¶ Qd̄ autē in tribulationib^{us} laudare deum sit cantare probō non esse a me fictū, vt d. d. dicit q^o Ro^o 5. dicit gloriatur in tribulationib^{us}. 2. Psal^o 41. In die mis^{er} dicit dñs misericordiā suam 2 nocte (i. tribulatione.) cantū est. 2 Jacobi 5. tristat aliquis oret equo animo et psallat. Itē benedicā dñm in om̄i tēp^{or}e. Dñs inquit tēp^{or}e etiam aduerso, Contra vituperat ille de quo Psal^o: Confitebit^{ur} tibi cum benefeceris ei. Fateo: autē hoc me nō dixisse de damnatis sub^{ter}ram, sed vt excluderē sententiā d. doctōris volentis q^o cantare sit tantū de beatis in quib^{us} securitate in purgatorio.

¶ De canone misse non est content^{us} q^o dormire in pace ad corpus retuli q^o dicit canon: In Christo quiescentib^{us} non in sepulchro quiescentib^{us}: Porro quid res ferat ad animā corpus in mari aut aere versari ac non quiescere? Item quā (inquit.) corp^{us} exanie dicat dormire in pace: Rñdeo nihil ista argutia valet, nam quiescentes in sepulchro aut vbi libet scdm corpus accati vere quiescent in Christo, hoc est vt Apocalyp^{sis} 4. requiescāt a labōib^{us}: suis, videlicet q^o se parata anis a corpe iam nō laborat in corpe in varijs huius mūdi molestiis, alioquin quō Christi corpus in sepulchro negabit dormire in pace, 2 quiescere in deo, cum in tot locis de eo sic loquat^{ur} scriptura, 2 canet ecclesia. In pace in idipsum dormitā 2 requiescāt, 2 Psal^o 15. 2 caro mea requiescet in spe. Itē Apocalyp^{sis} 4. beati qui moriunt in dño. Item Stephan^{us} actū. 8. obdormiuit in dño, qd̄ sine dubio de corpali morte tropo scripture dicitur. Si Eccio nō dormit corp^{us} exanie sinat queso illud dormire suscitaturō deo 2 scrip^{ta}: auccōtati.

¶ In fine dicit orari a nobis pro pace. non quā habent, sed quā habere a mis^{er}ia penarū contingat purgatis Respōdeo hoc est petitio p̄ncipiū q^o par illa securitatis quā habeant nondū est pbata, relinquit ergo q^o in pena sunt, et vt ab hac soluant et pacem habeant oremus.

¶ Hec om̄ia sic volo dixisse vt ostendā me ignarū esse eorum que in purgatorio agat deus, nimis eos audere qui hui^{us} ignorantie impatientes, potius fingere volunt sua q̄ cōfiteri se ignorare, mea pbare nō possum, sed nec illi sua, quare recte mea conclusio id tm̄ voluit esse nec scripturis nec rōnibus pbaturū aīas certas esse saltem om̄es de salute sua, 2 gratiam in eis non augeri sufficit q^o scilicet em̄ eas pati 2 nos debere eis succurrere. Cetera deo relinquenda solū.

¶ Acta sunt hec. 10. Julij presentibus 22.

Eccius p^{er} schedā rñdit. 11. Julij.

¶ Solationes reuerēt^{is} patris apparent mibi insufficientes potissimū q^o Aug^{ustinus} dicit nō loqui de purgatorio cum maxime id agat, scz de purga: Hec negā dum est anias defunctor^{um} p̄terite suorū viuentiū releuari, cum p^{er} illis sacrificiū mediatoris offertur, vel elemosine in ecclesia fiunt, sed hec eis proficiat qui cū viuerent vt hęc sibi postea p̄desse possint meruerūt. Est em̄ viuenti modus nec tam bonus vt nō requirat ista post mortē, nec tam malus vt ei non p̄sint post mortem. Quocirca hic om̄e mentū comparatur quo possit post banc vitam releuari quispiam vel grauari. Inuicē Zacher et dicit Augustinū hęc non de purgatorio loquantur.

¶ Preterea non pbat ad deletionē peccati venialis requirit augmentū gratie
fateor augmentū gratie tollere aliquando venialia. sed etiā veniale tollit satis
passione. vnde apostolus allegat 2o: 7. Ad loquit de veniali peccato. porro
si loqueret satis passione non excluderet. at de ei⁹ cōsensu velut impingente nihil
dico in pñtia. Veniale fateor offendit sed venialiter. q: hominē in odio dei non
constituit. nec inimicū dei facit. q: alioquin cū gratia staret ideo in purgatorio
habent quōsdā peccata venialia citra inimicitia dei.

¶ At q: causat me torquere auctoritates p capillos ad ppositum. disperem si
totā disputatiōe vel vnam adduxerit auctoritatē tam pinentem. sicut ego hic
adduxi. Sed hoc iudicent iudices non Lutherus.

¶ Indignat cur non 2 Augusti: 2 Hiero: causati sint hoc latibulū hereticorū
quōd dicit. Bone deus si non vbiq: clamer Augusti: 2 Hiero: cōtra Pelagianos
Cyprianus 2 Ambro: contra Arrianos 2 Prouationos. eos p arbitrio inter
pretari sacram scripturā. ¶ Petit q: pbem meam sententiā. cum suam pbare
non possit. meam vero pbatam iudicū relinquo iudicō.

¶ De donec alia est ratio Hieronymi ad Delpidum q: aliunde probatur ex
scriptura Mariam semp mansisse virginē. igitur. donec ibidem non dicit cons
summationē. quod hic non potest facere.

¶ Porro de rōnibus meis gratia breuitatis non moror. Sed q: dicit me certū
fecisse ex dicitis suis q: anime suffragiis viuentū liberate minus bectur. male
mibi imponit. nec est mibi somnia fingo. repietur em̄ in dilutiōe adnotationū
mearū noluisse Paschalē sua sibi minus premia. ideo maluisse ardere. sed missa
bre facio 2 Iudicib: cōmitto. ¶ Porro non nego quin in tribulationib: quis
laudet deum. sed hoc loco accipi non potest q: 2 in celo cantare eos dicit 2 ab
illis absterferit deus officem lachyman 2c. Unde liquet lectori quōd sententiā
meam inuertat. Unde anime in purgatorio cantant secundū Johannē deo. 2
quero causam. explicet nisi certitudinis glorie. quare falsissime pmissit q: cōs
tra me ipsum loquar. Unde non nego bonos glorari in tribulationib: 2 can
tare sed negam illam glossam quā ipse finit q: cantare sit in tribulationib: deū
laudare. alioquin angeli non canerent deo et beati.

¶ Quod errorem patentiū defendere conatur scz animas dormire somno
pactis scz quo ad corpus 2c. qm̄ anima separata a corpore non laborat in cor
pore varijs molestijs. vide vasricem qui cum soluendo ad corpus retulisset sit
sepulchro quiescentes. Jam se transfert ad quietem anime a laboribus corpis
sed beus bone vir. Est hoc quiescere a laborib: q: videlicet non in corpore mo
lestias patiatur tamē incompatibiliter maiores molestias sentiat extra corpus.
In ania quid suat si quiesco a febre. et infestio: calculo?

¶ De Christi quiete aliud est. resurrectionē absq: corruptione expectante. bñ
ergo qui moriunt in dño. sed quis dicitur est corpus beatum nisi per redun
dantiā anie in corpus. Sic de beato Stephano qui in dño obdormiuit.

¶ Demū inquit me petere pñcipiū. sunt in pace 2 tamen eis pessimus pacem
et quia ridiculū est referre pacem habitam ad corpus. sequit illam esse in ania
sententiā securitatis. Quā ait se sua pbare non posse. reputo verissimū. cōtra aliq
sua pbant qñis pertinax et ceruicosus etiam demonstrationib: non adquies
cat. qui semper contenderet nō esse demonstrationē. velut Grego: Arminesi:
et Petrus Alfacē: Aristoreli faciunt in rationibus de primo motore in. 7. 28.
p̄bysicorum. quare cum cōmuni concludo sententiā 2 in purgatorio gratiam
non augeri. et eas certas esse de salute.